

Ruwvoeroverschot en KringloopWijzer zorgen voor revival grasdrogen

Brok maken van eigen gras wordt weer populair

Met het verdwijnen van de Europese subsidie leken de grasdrogerijen te verdwijnen. Maar zes grasdrogerijen zijn er nog, ze vonden in vooral luzerne een nieuwe bron van bestaansrecht. Nu veehouders ruwvoer overhebben en kritischer kijken naar hun mineralenaanvoer, raakt het maken van grasbrok weer in.

tekst **Jelle Feenstra**

De animo voor het laten drogen van gras stijgt. Dat constateert directeur Eiko Jan Duursema van groenvoederdrogerij Oldambt. 'Steeds meer melkveehouders kiezen er bewust voor om vroeg in het seizoen gras te laten drogen.'

Duursema is naast directeur van Oldambt ook voorzitter van de Vereniging van Nederlandse Groenvoederbedrijven (VNG). Hierbij zijn, naast Oldambt in

Oostwold, ook aangesloten: Grasdrogerij Opeinde, Coöperatieve Grasdrogerij Ruinerwold, Hartog in Abbekerk en Groenvoederdrogerij Timmerman in Kortgene. Oldambt en Opeinde zijn volledig eigendom van Agrifirm, maar opereren zelfstandig. De vijf VNG-drogerijen droogden in het grasrijke 2016 in totaal 116.000 ton product: 76.000 ton luzerne en 40.000 ton gras.

De luzerne komt voor circa 20 procent van veehouders, het overige deel komt meest via contractteelt met akkerbouwers. Drie jaar geleden kreeg dit laatste een boost door de vergroeningseisen binnen het Europese landbouwbeleid. 'Luzerne is interessant voor drogerijen omdat dit vaak via meerjarige contracten wordt ingekocht. Dit geeft onze bedrijven een stabiele basis', stelt Duursema. 'Daarbij is de vraag naar structuur als middel voor pensprik de laatste tien jaar opgekomen.'

Grasbrok met 1000 vem

Luzerne mag dan de basis onder de drogerij zijn, Duursema ziet ook een duidelijke toename in het aantal melkveehouders dat weer voor loondrogen kiest: ze laten het eigen gras drogen en krijgen dit terug in brok- of baalvorm. Een van de redenen voor de toename van loondrogen is volgens Duursema de omschake-

Grasdrogen is bezig aan een opmars

Erik Smale: 'Melkveehouders onderschatten de potentie van grasbrok'

'Melkveehouders onderschatten de potentie van grasbrok. Ze kunnen besparen op aankoop van krachtvoer, mits ze een deel van het gras bewust gaan telen voor de productie van grasbrok', stelt Erik Smale. Hij was tot voor kort adviseur bij Boeren-

verstand, maar is nu volledig aan de slag op het ouderlijk melkveebedrijf in het Gelderse Joppe. Daar brengt hij zijn advies al volop in de praktijk. Van 12 hectare 'extra pittig bemeste' eerste snede liet hij grasbrok maken. Met een deel van de eiwitrijke vierde snede gaat hij dat ook doen.

Smale vindt het bewust telen van gras voor grasbrok financieel interessant genoeg om er zijn graslandplanning op af te stemmen. 'Met bemesting op maat, vroeg maaien en een minimale veldperiode oogst je een goed verteerbaar product met een voedingswaarde van circa 200 gram ruw eiwit en minstens 1000 vem per kilogram droge stof.'

De grasbrok gaat op zijn bedrijf de voermengwagen in. De voordelen zijn evident: de eiwitkwaliteit komt nagenoeg overeen met die in melk en is beter dan die van

soja. 'De gehalten in grasbrok zijn lager dan in soja, maar de koe kan het effectiever omzetten.' Volgens Smale worden de voederwaardes van grasbrok in analyses onderschat doordat Eurofins de ijklijn voor krachtvoer hanteert in plaats van die voor vers gras en kuil samen. 'Rekenkundig klopt dat niet. Daardoor doen de koeien het beter op grasbrok dan de rantsoenberekening voorspelt, is mijn ervaring.' Een hogere eiwitbenutting van eigen land, besparen op krachtvoer en gunstiger uitkomen in de KringloopWijzer. Smale denkt dat als je die drie aspecten meeneemt, de rekensom voor grasbrok er anders uitziet. 'De goeden niet te na gesproken, is het jammer dat de voeradviseur meestal ook het krachtvoer verkoopt. Anders zou hij melkveehouders ongetwijfeld vaker adviseren om krachtvoer deels te vervangen door grasbrok.'

ling van gangbaar naar biologisch. 'Voor biologische veehouders is grasbrok een relatief goedkope krachtvoervervanger.' Tweede reden die Duursema noemt, is dat melkveehouders bewuster nadenken over wat ze met hun eigen ruwvoer willen. Zij besluiten vaker om al voor het groeiseizoen een deel van de eerste en tweede snede niet in te kuilen, maar te laten drogen voor grasbrok. 'Ze benutten zo hun eiwit en energie beter. In de eerste week van mei waren grasbrokken met meer dan 1000 vem geen uitzondering. Goede kwaliteit gras zorgt voor een rijke brok.'

Geen mineralenaanvoer

'De veehouder bepaalt de kwaliteit van het eindproduct', stelt ook directeur Robert Emmink van de Coöperatieve Grasdrogerij Ruinerwold en omstreken. Ruinerwold is de enige nog coöperatieve grasdrogerij in Nederland en draaide in 2016 dankzij lagere energiekosten een prima jaar. De 280 aangesloten ledenmelkveehouders kregen vorig jaar zelfs weer een nabetaling. Overigens heeft de drogerij minstens zoveel niet-leden waar ze ook met enige regelmaat product voor droogt. In totaal droogde Ruinerwold vorig jaar 20 procent meer gras, resulterend in totaal 25.500 ton gedroogd product.

Emmink merkt dat de belangstelling onder melkveehouders om het gras deels om te zetten in grasbrok groeit. 'Er melden zich opmerkelijk veel nieuwe bedrijven aan, die eerder niet droogden. Ten

Grasbrok in mei: boven 1000 vem

tijde van Minas zag je ook een groei in loondrogen, nu is de KringloopWijzer de aanjager: met grasbrok heb je geen mineralenaanvoer en toch een prima soja-ervanger.' Daar komt nog een aspect bij: 'Veel kuilplaten zitten behoorlijk vol. Dan komt grasdrogen eerder in beeld.'

Opwaarderen van grasbrok

Melkveehouders betalen gemiddeld circa 20 cent per kilo gedroogd product. Richard Wijntjes van grasdrogerij Wijntjes-Eibergen in Oosterwolde rekent dit jaar vanwege de aangetrokken melkprijs op een stijgende vraag naar grasdrogen. 'Vorig jaar wilden veel boeren al, maar hielden ze de hand nog op de knip.' De grasdrogerij in Oosterwolde onderhoudt een samenwerking met mengvoerbakkerij De Eendracht in Rouveen. Deze waardeert gedroogde grasbrok op tot een rijkere krachtvoerbakkerij. Een aantal jaren geleden experimenteerden tientallen melkveehouders hiermee, vertelt directeur Gert Bosch van De Eendracht. Nu houdt het met een paar wel op. 'Het

Grasbalen: pensprik voor de koe

is kostprijs technisch niet interessant zolang andere eiwitbronnen niet substantieel duurder worden.'

Bosch schetst dat grasdrogen voorheen voordeliger was voor melkveehouders, door de Europese subsidie op de productie van plantaardig eiwit. Vanwege die subsidie mochten drogerijen toen niet zelf de brok opwaarderen. 'Dat zou nu wel mogen, maar daarvoor heb je specifieke kennis en vergunningen nodig. Dat is vaak niet haalbaar. Maar het opwaarderen van brok bij de grasdrogerijen zelf zou loondrogen interessanter maken.'

Al begrijpt hij de terughoudendheid bij melkveehouders ook. 'De mestwet stimuleert een hogere melkproductie per koe. Uit eigen ruwvoer houdt het met 27 liter meestal wel op. Door krachtvoer bij te voeren produceert dezelfde veestapel wellicht 35 liter per koe per dag. Dat kost letterlijk meer en zorgt voor een ruwvoeroverschot, maar kan uiteindelijk toch misschien wel uit. Omdat je meer liters aflevert over hetzelfde aantal hectares.' |